GAZETA KRAKOWSKA

Nro 16

Z KRAKOWA DNIA 24. LUTEGO 1813 Roku WE SRODĘ.

Z Paryża d. 6 Lutego.

J. C. K. Mość odwiedził d. 3 obserwatorium tuteysze.

Kardynał maury poiechał wczoray do Fontainebleau. Ofiarował on Cesarzowi iednego konnego jeźdca, kapituła tuteysza iednego, administracya poczty 20, administracya loteryi 8, miasto Rzym 240, Brest 12, Angoulem 8, Verdun 19, Orient 8, St. Omer 10, Spira 8, Namur 5, Mechlina 10, Berg 3.

Sławny Stycharz Morghen, który iuż ma iednego syna w woysku, poznawszy w drugim synie zaledwo lat 18 liczącym chęć do woyska, postanowił uzbroić go i w konia opatrzyć swoim kosztem i oddać do woyska.

Monitor pod d. 3 wymienia 99 powiatow, które ofiarowały Cesarzowi 381 jeźdcow konnych.

Posiedzenie Zachowawczego Senatu d. 2 Lutego.

Posiedzenie to zaczęło się o godzinie 2 po południu pod przewodnictwem Xcia Arcykanclerza państwa. W prowadzeni na nie zostali Hrabia Regnaud de St. Jean d'Angely i Defermont, ministrowie stanu i radcy. Xże Arcykanclerz zabrał głos i mowił iak następuie:

"Mci Panowie! N. Cesarz i Król rozkazał podać wam proiekt do uchwały tyczący się rejencyi. Ponieważ ta część naszych urządzeń nie była ieszcze uzupełnioną, zdawało się zatem bydź potrzebą nadadź będącem iuż przepisom większą rozciągłość. Uznano oraz za potrzebne przywrocić życie zwyczaiom, iakie roczniki nasze uświęcaią i iakie od dawna były w narodzie ugruntowane. Podany wam plan przywraca niezaprzeczone prawo Monarchy rozrzadzenia w całey obszerności rejencyą. Zabrania wszelako, aby przez zbyteczną przezorność ograniczaiącą rejencyą, rząd monarchiczny nie był nadwerężony. *Jeżeli Cesarz nie obiawi swey woli, rejencya należy z prawa do Cesarzowey.* Wszystko co serce, co rozum doradzić może względem prywatney familii, powinno także bydź przystosowane do wielkiey familii stanu. Nikt nie będzie się więcey troszczył o zachowanie powagi małoletniemu przeciw wszelkiemu ubliżeniu iak Cesarzowa matka; nikt nie potrafi iak ona wzbudzić w wyobrażeniu ludow przypomnień, które zdatnemi są uczynić posłuszeństwo szlachetnem i ładnem. Systema wyiątku stałoby się w wyborze Monarchy przeszkodnem. Zabraniaiące ustawy zawieraiąc w sobie przez przymus, który w kładaią, częstokroć

ziarno niezgody. W niedostatku Cesarzowey zaprowadzony iest taki porządek, iż w wyborze rejenta nie zachodzi żadna wątpliwość. Ustawa musi w tey mierze, upoważniaiąc dziedzictwo, zapuścić się w wszelkie szczegóły przezorności i przepisać środki rozumne. Naymnieysza przerwa w wykonywaniu naywyższey władzy, stałaby się wielkiem dla ludow udręczeniem. W czasie małoletności Cesarza odbywana będzie ta władza w iego imieniu w całey obszerności przez Casarzową rejentkę lub rejenta. Obok niey rozstrzygać będzie rada rejencyi większey wagi rzeczy i wspierać władzę stanu wszystkiemi do ugruntowania publicznego mniemania sposobami. Jnne artykuły proiektu wynikaią z dopiero wystawionego porządku rzeczy lub do niego się ściągaią. W tak ważnym przedmiocie osądzicie sami, Mci Panowie, iż nie dosyć iest zakreślić niektore zasady; prawodawca powinien daley zasięgać i chociaż nie wszystko powie, obowiązkiem iego iest uprzątnąć wcześnie wiele wątpliwości i iak naymniey do rozwiązania pytań zostawić. Jakkolwiek, Mci Panowie, użyteczne są urządzenia, na które żądamy waszego zezwolenia, przyiemno iednak pomyśleć, iż trzymaiąc się porządku natury użycie ich nastąpić dopiero może w odległym i niepewnym czasie. Szczęśliwą zapewne byłaby Francya, gdyby wszyscy Xiążeta tey Nayiaśnieyszey Dynastyi w doszłym wieku, ożywieni chwalebnemi przykłady i przez długi czas wprawieni mądremi naukami, na tron wstępowali.,,

Po tey mowie Xcia Arcykanclerza oddali Radcy stanu proiekt do uchwały senatowi i Hrabia Regnaud de St. Jean d'Angely wyłuszczył do niego pobudki. Proiekt oddany potem został wyznaczoney na to kommissyi i senat odroczył posiedzenie do piątku d. 5 b. m.

Posiedzenie d. 5 Lutego.

Senat zgromadził się o godzinie 2 popołudniu pod prezydencyą Xcia Arcykanclerza państwa. Hrabia Pastoret w imieniu wyznaczoney d. 2 kommissyi zdał sprawę o proiekcie do uchwały, który iednomyślnie przyięty został.

Uchwała Senatu.

Senat zachowawczy postanowił:

Tytuł 1. O Rejencyi.

Art. 1. W przypadku wstąpienia na tron małoletniego Cesarza bez ustanowienia rejencyi przez Cesarza iego oyca, obeymie Cesarzowa matka z prawa rejencyą państwa i pieczą nad małoletniem synem.

— 2. Cesarzowa Rejentka nie może w powtorne wchodzić śluby.

— 3. Jeżeli nieżyie już Cesarzowa, tedy przypada rejencya, skoro Cesarz iey nie ustanowił na pierwszego Xcia krwi Cesarskiey; a gdyby i tego nie było, na naybliższego Xcia Francuzkiego w porządku następstwa do korony.

— 4. Jeżeli nie ma zdatnego krwi Xcia do rejencyi, tedy z prawa przypada na pierwszego z Xiążąt wielkich dygnitarzow państwa, a to w następuiącym porządku iednego w niedostatku drugiego: 1) na Arcykanclerza państwa, 2) na Arcykanclerza stanu, 3) na W. Elektora, 4) na W. Hetmana, 5) na Arcypodskarbiego, 6) na W. Admirała.

— 5. W czasie śmierci Cesarza zasiadaiący na obcym tronie Xże Francuzki nie iest zdatnym do sprawowania rejencyi.

— 6. Poniewaź Cesarz mianuie tylko zaſtępcow wielkich dygnitarzow, skoro ci na obce trony powołanemi zoſtali, przeto zaſtępcy wielkich dygnitarzow zaſtępuią z prawa ich mieysca, nawet w radzie rejencyi.

— 7. Xiążęta, posiadaiący wielkie dygnitarſtwa, skoro ſtosownie do 51 artykułu konſtytucyynego aktu pod d. 18 Maia 1804 nie zoſtaią w czynności swoich urzędow w czasie śmierci Cesarza, nie mogą do nich wrocić, chyba za wezwaniem Rejentki lub Rejenta.

— 8. Dla bycia zdolnym na Rejenta lub zasiadania w radzie rejencyi Xże Francuzki mieć przynaymniey musi 21 lat skończonych.

— 9. Wszyſtkie czyny rządowe dzieią się w imieniu małoletniego Cesarza.

Tytuł 2. O sposobie iak Cesarz względem Rejencyi rozrządza.

— 10. Cesarz rozrządza względem rejencyi albo w przepisaney uchwałą d. 30 Marca 1806 formie teſtamentu czyli oſtatniey woli swoiey, albo w otwartym piśmie.

Tytuł 3. O Rozciągłości władzy Rejencyi i iey trwałości.

— 11. Aż do doletności Cesarza wykonywa Cesarzowa Rejentka lub Xże Rejent za małoletniego Cesarza w zupełności władzę Cesarską.

— 15. W przypadku śmierci małoletniego Cesarza, zoſtawuiącego naſtępcą tronu brata swego, trwa rejencya Cesarzowey lub Xcia Rejenta bez przerwy i żadnych nowych formalności.

— 16. Rejencya Cesarzowey uſtaie, gdy porządek naſtępſtwa powoła na tron Xcia, który nie ieſt iey synem. W takowem przypadku naſtępuie rejencya, iaka ieſt w 4tym artykule przepisana.

— 12. Gdy małoletni Cesarz umrze, a korona przypadnie na małoletniego Cesarza z inney gałęzi, dotychczasowy Xże Rejent odbywa obowiązki rejenta aż do doletności nowego Cesarza.

— 18. Xże Francuzki, któryby z iakieykolwiek przyczyny nie mógł natychmiaſt po śmierci Cesarza obiąć rejencyi, nie może potem do niey przyyśdź, chociażby nawet ta przeszkoda odsunięta zoſtała.

Tytuł 4. O Radzie Rejencyi.

— 19. Rada rejencyi utworzoną zoſtanie z pierwszego Xcia krwi, ſtryia Cesarza i Xiążąt wielkich dygnitarzow państwa.

— 20. Jeżeli ieden tylko ſtryy Cesarza się znayduie lub w cale żadnego nie ma, tedy w pierwszym przypadku Xże Francuzki, w drugim nayblizszy krewny Cesarza wchodzi do rady familiyney.

— 21. Cesarz czyli w otwartym piśmie lub też w teſtamencie dodaie do rady rejencyi taką liczbę członkow, iaką zapotrzebną osądzi.

— 24. Rada rejencyi naradza się większością głosow 1) względem ożenienia Cesarza, 2) względem wydania woyny, podpisania pokoiu, traktatu przymierza lub handlowego.

— 28. Miniſter sekretarz ſtanu trzyma pioro na posiedzeniach rady rejencyi i zapisuie protokuł naradzeń.

Tytuł 5. O Pieczy nad małoletnim Cesarzem.

— 29. Piecza nad małoletnim Cesarzem, zarządzanie iego dworem i dozor nad edukacyą powierzone są iego matce.

)2(

— 30. W niedoftatku matki lub wyznaczonego przez zmarłego Cesarza Xiążęcia, zawiadywać tem będzie iedeną z Xiążąt wielkich dygnitarzow.

Tytuł 6. O Przysiędze Cesarzowey i Xcia Rejenta przy osiągnieniu Rejencyi.

— 34. Przysięga którą Cesarzowa wykonywa ieft naftępuiąca:

"Przysięgam wierność Cesarzowi. Przysięgam zachować konftytucyą i poczynione przez Cesarza moiego małżonka rozporządzenia względem rejencyi; w używaniu moiey mocy radzić się tylko miłości i przywiązania do moiego syna i Francyi, a skoro Cesarz lat doydzie oddać mu wiernie powierzoną mi władzę. Przysięgam zachować nienaruszenie granice państwa; zachować i kazać zachować, przepisy konkordatu, wolność wszyftkich wyznań, rowność praw, wolność obywatelską i nieodwołalność sprzedarzy dobr narodowych; nie nakładać żadnych podatkow, ani opłat, iak tylko na potrzebę państwa i ftosownie do zasad Monarchii; utrzymać uftanowienie legii honorowey, i iedynie dla dobra, szczęścia i chwały ludu Francuzkiego rządzić.„

— 35. Powołany na Rejenta Xże wykona naftępuiącą przysięgę:

"Przysięgam wierność Cesarzowi. Przysięgam zachować konftytucyą i poczynione przez Cesarza rozporządzenia, a skoro Cesarz lat doydzie oddać mu wiernie powierzoną mi władzę. Przysięgam zachować nienaruszone granice państwa; zachować i kazać zachować przepisy konkordatu, wolność wyznań, rowność praw, wolność obywatelską i nie odwołalność sprzedarzy dóbr narodowych; nie nakładać żadnych podatkow, ani opłat iak tylko na potrzebę państwa i ftosownie do zasad Monarchii; utrzymać uftanowienie legii honorowey, i iedynie dla dobra, szczęścia i chwały ludu Francuzkiego rządzić.„

Tytuł 7.

O zarządzaniu własnością Cesarską i rozporządzeniu dochodami w czasie małoletności Cesarza.

Tytuł 8. O Nieprzytomności Cesarza.

— 48. Gdyby w czasie śmierci Cesarza małoletni iego naftępca znaydował się zagranicą, tedy pełnomocnictwa Miniftrow zoftaią przedłużone aż poki Cesarz do państwa niewroci. Pierwszy wielki dygnitarz prezyduie w radzie.

Tytuł 9. O Koronacyi i Namaszczeniu Cesarzowey.

— 52. Cesarzowa, matka naftępcy tronu, Króla Rzymskiego, może bydź namaszczoną i koronowaną.

— 53. To prawo nadane bydź mą Cesarzowey przez wydane w zwyczayney formie pismo, które będzie także senatowi udzielone i do xiąg iego wciągnione.

— 54. Koronacya takowa naftąpić ma w głownym kościele naszym Panny Maryi, lub w innym pismem otwartem oznaczonym.

Tytuł 10. O Koronacyi i Namaszczeniu Naftępcy tronu, Króla Rzymskiego.

— 55. Xże Cesarski, Król Rzymski, może nawet bydź iako Naftępca tronu, za życia oyca namaszczony i koronowany.

— 56. Obrządek ten naftąpić tylko może na mocy otwartego pisma, tak iak względem koronacyi Cesarzowey.

— 57. Po koronacyi i namaszczeniu Xcia

Cesarskiego, Króla Rzymskiego, do uchwał senatowych, uſtaw, rozporządzeń, Cesarskich ſtatutow, wyrokow i do wszyſtkich od nas lub pod naszem imieniem wychodzących aktow, dodawany bydź ma procz roku naszego panowania, także rok koronacyi Xcia Cesarskiego, Króla Rzymskiego.

— 58. Ninieysza organiczna uchwała senatu zaniesiona bydź ma Nayiaśnieyszemu Cesarzowi przez poselſtwo.

(Tu naſtępuią podpisy senatu.

Zatwierdzenie Cesarskie.

Nakazuiemy i zalecamy, &c. &c. Działo się w pałacu naszym Tuilleries d. 5go Lutego 1813.

(Pod.) NAPOLEON.

Widziane przez nas Arcykanclerza państwa	Przez Cesarza Miniſter sekretarz ſtanu
(Pod.) *Cambaceres.*	(Pod) *Hrabia Daru.*

Z Gerony d. 15 *Stycznia.*

Don Eſtevan Pages, były pisarz w Granollers, teraz noszący tytuł podpułkownika w woysku Jenerała Lacego, którego nawet był pierwszym miniſtrem, schwytany zoſtał d. 7 b. m. przy Granollers z kilku swoiemi ajentami i taynemi papierami, które zawieraią obszerną korrespondencyą między nim i Lacym i wiele wyiaśniaią rzeczy.

Z Królewca d. 24 *Stycznia*

Dnia 21 b. m. przybył tu Miniſter Stanu Baron Stein.

Umarł tu Pułkownik Rossyyski Potemkin. Pogrzeb iego odprawił się wczoray z wielką uroczyſtością przy assyſtencyi ſtoiących tu woysk Cesarsko-Rossyyskich.

— *Dnia* 28 *Stycznia.* —

Dzisieysza tuteysza gazeta umieściła co naſtępuie:

" Stosownie do artykułu znayduiącego się w niektórych exemplarzach gazety Berlińskiey pod d. 19 b. m. Major i Adjutant Królewski Natzmer miał bydź wysłany do Jenerała Majora Kleiſta z rozkazem do tegoż, ażeby odiąwszy mi naywyższe dowodztwo korpusu Królewskiego w Prusach, sam ie obiął. Pan Natzmer nie był iednak ani u Jenerała Kleiſta, ani u mnie; zatrzymam więc wspomnione dowodztwo i inne obowiazki moie wedle przepisow rozkazu gabinetowego pod d. 20 Grudnia r. z. z tym większą pewnością, im bardziey ieſt wiadomo, że w kraiu Pruskim żadna gazeta nie ieſt urzędową gazetą Stanu, i że żaden Jenerał nie odbierał do tey chwili przez gazety rozkazow, iak sobie ma poſtąpić. Dla zapobieżenia wszelkiey pomyłce, osądziłem potrzebę ogłosić publicznie to moie oświadczenie." W Królewcu d. 27 Stycznia 1813 r.

(Pod.) *Jork.*

Królewsko-Pruski Jenerał Porucznik, Jeneralny Gubernator i dowodca korpusu w Prussach.

St. Domingo.

Niemiecki Missyonarz Hufnagel z Anspachu, który w roku 1811 znaydował się na tey z wewnętrznych zaburzeń i krwawych scen sławney wyspie, w roku przeszłym powrocił do Anspachu, a późniey popłynął znowu do Ameryki, udzielił publiczności ciekawy opis osob, które w oſtatnich czasach grały tam wysokie role, i ſtanu Murzynow, z którego kładziemy naſtępuiace wyiątki:

Podróżni wysiadaią do tey części St. Domingo, która przez podział w roku 1806 między ubiegaiącemi się o samowładztwo Petionem i Chryftofem, doftała się oftatniemu, w *Cap Français*, ftolicy Chryftofa, który od swego imienia nadał iey nazwisko *Cap Henry* i w roku 1811 był ieszcze udzielnym panem swey części. Na podnożku skały, która nad morzem guruie, zbudowana ieft o trzech wieżach twierdza, z którey ftrzelać można do wszyftkich okrętow, któreby przylądować chciały do Kapu. Miafto samo w sobie ma piękne o trzech piętrach domy, pomiędzy któremi szczególniey celuie dom wdowy przeszłego Rządcy Dessalines.

Pani Dessalines ieft czarna kobieta poważney poftawy, obdarzona wszyftkiemi powabami piękney Murzynki. Zęby ma białe, wysokie czoło, włosy kręcone czarne, wargi grube, twarz pełną, oczy żywe i wzroft wysoki. Hufnagel, który miał lifty do niey, znalazł ią w naypięknieyszym muślinie z koronkami ubraną; szyię zdobiło złoto i perły; głowę obwiązaną miała nayprzednieyszą wschodnio-indyyską chuftką, a na niey wielki zielony kaftorowy kapelusz. Na czarnych swych palcach pełno miała złotych pierścieni. Jeft dobrze edukowana; mowi dosyć dobrze wielu Europeyskiemi ięzykami, iak n. p. angielskim, hiszpańskim i francuzkim. Chwaloną także ieft z szlachetności, i gorliwie wftawiała się za białemi ludzmi, kiedy powszechny wyrok rzezi przeciw nim wydano. Nie raz przechowała obok sypialnego pokoiu swoiego męża przeznaczoną na śmierć ofiarę, poki ta nie znalazła sposobności ratowania się na okręt, i tym sposobem wielu osobom ocaliła życie. Dom iey ieft bardzo pięknie urządzony; wszelako bez szklanych okien i z ceglaną podłogą, iak w całem kraiu. Ma ganek z którego ieft wspaniały widok w gory i do portu. Na dole sklep, w którym służące iey Murzynki bardzo zręcznie wyszywaią rozmaite kobiece roboty. Bogaftwo iey ftanowią plantacye kawy i cukru. Gdy wychodzi, idzie za nią 20 Murzynek osobliwszey piękności i bardzo ieft poważana.

Dessalines, iey małżonek, dopoki rządził wyspą, zawsze był krwawym. Nakoniec zagroził iednemu z miaft, które mu się opierało, iż ieżeli mu się zaraz niepodda, a będzie musiał miafto wziąść z szturmem, wszyftkich mieszkańcow każe wyrznąć i w ciepłey ich ieszcze krwi skąpie się, co go tak mocnym i niezwyciężonym iak lwa zrobi. Ta groźba obrażonym iego okrucieńftwy ienerałom dała powod do obawy i zmowili się na iego życie, które mu na drodze do Gonaives d. 16 Października 1806 odebrali. Posłał on był przodem ftraż swoią, a kilku officerow Murzynow czatowali na niego w mchem pokrytey hacie. Gdy nadieżdżał, wyskoczyli z haty i wykrzyknęli: "Oto Dessalines, tyran, zabiycie go!" Wyskoczywszy z powozu, wyftrzelił z piftoletow, zabił dwoch officerow, potem bronił się szpadą, ale pochwycony i zamordowany zoftał.

Naftępcami iego byli dway Jenerałowie Petion i Chryftof, którzy zrazu razem wyspą rządzili, potem wkrotce się nią podzielili i każdy dla swey części inną przepisał konftytucyą. Pokoy pomiędzy niemi nie długo trwał. Każdy z nich pragnął samowładności, iak ią Toussaint

Louverture, sprawca rewolucyi, i iego naſtępca Dessalines posiadał. Przyszło pomiędzy niemi do krwawey woyny, któ-ra, podług naynowszych doniesień, za-kończyła się zupełnym pobiciem i ucieczką Chryſtofa.

W roku 1811 gdy Hufnagel znaydował się na St. Domingo, był Chryſtof ieszcze w zupełney swoiey powadze; ale iuż na ow czas głosił się raz Królem, drugi raz Cesarzem w czasie rewolucyi wskrzeszonym nazwiskiem wyspy Hayti, i dawniey ieszcze kazał sobie w Anglii złotą zrobić koronę; ale tę ponieważ, chciano ią potaiemnie wyprowadzić, skonfiskowały celne urzędy Angielskie. Dla przysłużenia się iednak Chryſtofowi darowała mu ią potem Angliia. Chryſtof ieſt wysokiego wzroſtu, otyły i poważney poſtawy. Wysokie czoło, grube czerwone wargi, czarne na głowie włosy, czarna broda, białe zęby, &c. czynią go nakazuiącym, czemu mocny głos zupełnie odpowiada. Rodził on się w Afryce, był na Jamaice bogatego kupca niewolnikiem i obrabiał z innemi niewolnikami iego plantacye. Gdy bunt na St. Domingo wybuchnął, uciekł tam z wielu swoiemi towarzyszami, przyiął służbę u Dessalina i tak bardzo się wsławił, że po iego zamordowaniu prezydentem obrany zoſtał. Posiada on wiele waleczności, do którey łączy okrucieńſtwo. Przy wzięciu miaſta *Nicolay-Moll* miał własną ręką 100 ludzi zabić. Wiele iego ludzi było przy tem mocno ranionych; dla poratowania ich wezwał lekarza z Kapu; ale nim ten przybył, większa ich liczba z nieo. atrzenia i upałow umarła. Lekarz nic mógł iuż żadnego uratować; Chryſtof przypisał mu winę, kazał mu w nocy głowę uciąć i w morze wrzucić. Naczelnik ten zamieszkuie piękny dom, który otoczony ieſt na około gankiem. Co rano ſtaie, podług dawnego zwyczaiu, przy bramie swego pałacu, dla dawania audyencyi. Officerowie iego ſtoią po prawey i lewey ſtronie; ieżeli ieſt zły, nie mogą do niego słowa przemowić. Straż iego składa się z kilku pułkow naydobrańszych Murzynow; mundur maią zielony i wielkie kapelusze z zielonemi piorami. Każdy przybywaiący biały cudzoziemiec musi się przed Krzyſtofem ſtawić. Hufnagel iako Missyonarz i maiący zalecaiące liſty, był przez iednego jenerała przed nim ſtawiony. Przyiął Niemca grzecznie, odebrał liſty; ale nie umiał ich czytać, bo zaledwo swoie imie i to nieczytelnie podpisze. Chciał potem Hufnagla za nauczyciela do swoich dzieci przyiąć; ale zamiaſt nagrody w pieniądzach, wyznaczał mu tylko grunt do uprawy, na co ten nie przyſtał. Zaprosił go na śniadanie, które składało się z plackow z kukurucy, zupy, ryb, syropu z wina, pieczonych ptaszkow, pomarańczy i gruszek. Chryſtofa familiia składała się na ow czas z iednego syna, zwanego Xciem Wiktorem i dwoch corek, Chryſtofa małżonka ieſt małego wzroſtu, tłuſta i bez powabow, ale nie bez edukacyi, co się ięzykow tycze. Dawniey kochał się w Pani Senk, iedney naypiękniey-szey z Murzynek na wyspie, mieszkaiącey i handluiącey towarami w Kap. Bardzo można się zalecić Chryſtofowi dawszy iey utargować pieniądze lub naiąwszy u niey mieszkanie, gdzie procz tego można bydź naybezpieczniéyszym. Chryſtof tylko i iego małżonka trzymaią konie

i maią powozy. Jeżdzą ośmiu końmi, a orszak ich czterma. Powozy są otwarte z daszkami od słońca. Pomiędzy górami i skałami bardzo źle powozem iechać, dla tego naywięcey ieżdzą tam konno. Kraiowe konie są bułane, kształtne i dobrze trzymaią się w ścierwiu.

Każdy mężczyzna na St. Domingo musi bydź żołnierzem, iak tylko karabin unieść potrafi. Z tem wszystkiem Chrystof ma także w woysku swoim kolorowych ludzi. Pułki podzielone są podług kolorow, na czarne, oliwkowe, Mesticow i Kreolow. Wszystkie iednak były źle utrzymywane, mizernie ubrane, a gorzey ieszcze uzbroione. Pod czas bawienia Hufnagla przyprowadzono tam okręt, płynący z Sierra-Leone z Afryki z niewolnikami, i za dobrą zdobycz uznano. Chrystof zabrał wszystkich tych niewolnikow do swoiego woyska.

Anglik nazwiskiem Goodall, którego Chrystof swoim admirałem mianował, utworzył mu siłę morską zakupiwszy w Anglii wiele kupieckich okrętow, które w porcie Kapu na woienne przerobił. Goodall iest człowiek nieobyczayny, piiak, rozpustnik, który iuż u Chrystofa z łaski wypadł.

Hufnagel znaydował się na uroczystości niepodległości, która corocznie na St. Domingo obchodzona bywa. W dniu tey uroczystości daie się przed wschodem słońca słyszeć przed Chrystofem huczna janczarska muzyka. Wkrotce potem ściągaią się woyska, a skoro się zgromadziły ćwiczone były przez officerow, którzy się u Francuzow i Anglikow nauczyli służby i robienia bronią. Zołnierze znaydowali się w nikczemnym stanie, wszyscy boso, a większa część w szczątkach mundurow; iednemu brakowało rękawow, drugiemu poły, i t. d.

Broń ich była po większey części zardzewiała; wolność bowiem zrobiła Murzynow proźniakami. Wszelako pysznią się z swey wolności i przenoszą swoią obdartość i głod nad dawną niewolą, w której byli dobrze okryci i żywieni, tylko musieli 4 dni w tygodniu pracować. Nakoniec wystrzały z dział na lądzie i morzu zapowiedziały uroczystość dnia tego. Potem przybyli czarni jenerałowie, ministrowie, rządca prowincyi, duchowieństwo, a na ostatku Prezydent Chrystof. Wszyscy weszli na zrobione rusztowanie z którego czytane były konstytucyyne ustawy. Ile razy słyszec się dało słowo Chrystof lub Haiti, wszyscy zdeymowali kapelusze i radośnie wykrzykiwali. Po tey uroczystości udał się Chrystof na plac audyencyi przy bramie swego domu i kazał woyskom około siebie przeciągnąć, czyniąc nad niemi swoie uwagi. Potem udał się cały orszak do kaplicy, gdzie znaydowały się Panie Chrystofowa i Dessalines, i gdzie była msza i kazanie. Po nabożeństwie nastąpił wielki obiad, po którym piękne Murzynki śpiewały pieśni na pochwałę Pani Chrystofowey i inne francuzkie, po większey części swywolne.

Pod czas karnawału przechodzą maski przez cały dzień około pałacu Chrystofa, gdzie w wieczor przypuszczane bywaią na bal, na który Chrystof przychodzi z całem dworem i razem się bawi.

(*Reszta potem.*)

DODATEK
DO Nro 16.
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 24 LUTEGO 1813 Roku W E SRODĘ

Z Poznania d. 9 Lutego.

Mamy doniesienia z Torunia i Gdańska, że osady tych miast w bardzo dobrym znayduią się stanie i we wszystkie potrzeby dostatecznie są opatrzone. Mieszkańcy są przeto bez obawy, Osada Gdańska zrobiła niedawno wycieczkę, którą naylepszem skutkiem uwienczoną zostałai 1000 Rossyanow zabrano lub ubito.

Głowna kwatera wielkiego woyska znayduie się tu ciągle. Jutro nadciągnie tu czoło kolumn nowego korpusu.

Z Wiednia d. 16 Lutego.

Dzisieysza gazeta dworska zawiera co następuie:

"C. K. Czesko - Austryacki Wielki Kanclerz Hrabia Ugarte wydał następuiące pismo do wszystkich Gubernatorow Niemieckich prowincyy:

"Nayiaśnieyszy Cesarz raczył mi pod d. 8 b. m. w następuiącym sposobie uczucia swoie oświadczyć:

"Gdy usiłowania Austryi do zapobieżenia odnowieniu się woyny na stałym lądzie w roku 1812 bezskutecznemi były, musiał J. C. K. Mość wedle politycznych swoich stosunkow przed wszystkiem mieć baczność na bezpieczeństwo granic własnego państwa. Tego celu starał się J. C. K. Mość iak naymnieyszym kosztem i z naywiększem oszczędzeniem swoich poddanych dopiąć. Jak dalece skutek odpowiedział oycowskiem J. C. K. Mci staraniom okazało doświadczenie. Kiedy woyna z wszystkiemi niszczącemi skutkami ochłonęła sąsiedzkie kraie; kiedy część woyska z wiernem przywiązaniem do Cesarza i oyczyzny utrzymała chwałę oręża Austryackiego, w całey obszerności państwa panowała zupełna spokoyność.

"Zdarzenia ostatnich miesięcy zbliżyły plac boiu do granic Monarchii. Wystawiona dawniey niewielka siła nie mogłaby w czasie nowey kampanii na rozległey granicy zapewnić spokoyności. Ta wypływaiąca z natury rzeczy uwaga byłaby iuż dostateczną do pomnożenia obserwacyynego korpusu, gdyby nowy, uczuciom Monarchy i życzeniom narodu odpowiadaiący widok, nie wymagał w teraźnieyszey chwili daleko większego natężenia.

Naypierwszą potrzebą państw Euro-

pevskich ieſt spokoyność. Pokoy na wzaiemnym interessie ugruntowany; pokoy, któryby w zasadach swoich zawierał rękoymiią trwałości, ieſt celem nieuſtannych usiłowan J. C. K. Mci. Ale dla dopięcia tego zbawiennego celu, musi się Auſtrya pokazać w odpowiadaiącey teraźnieyszem okolicznościom woyskowey poſtawie. Ta siła, gdyby przeciw oczekiwaniu to przedsięwzięcie skutkiem nie zoſtało uwieńczone, musi także nadal w nayskuteczniey szym sposobie teatr woyny od granic Monarchii Auſtryackiey odsuwać.

"Donosząc WPanu o tych uczuciach N. Cesarza, zalecam WPanu, ażebyś wszyſtkich rozkazow, które Ci w tym celu przysłane zoſtaną, iak nayspieszniey dopełniał.,,

Ze Lwowa d. 12 *Lutego.*

N. Pan zezwolił na zaprowadzenie trzeciego biegu rocznego nauk filozoficznych w Liceum tuteyszem, i wyznaczył znakomite wsparcie z funduszu edukacyynego, aby to dobroczynne uſtanowienie dla kraiu przyszło do skutku. Trzeci bieg roczny nauk filozoficznych zacznie się z początkiem przyszłego roku szkolnego. Tym końcem zoſtał w Liceum tuteyszem Pan Franciszek Kodesch, były Professor matematyki w Akademii Krakowskiey, porządkowym Professorem czyſtey matematyki; Pan Jan Holfeld, dotychczesny Professor oneyże porządkowym Professorem jeometryi praktyczney; a Pan Ignacy Chambrez, były w Akademii Krakowskiey sztuki wyższego budownictwa Professor, Professorem teyże samey sztuki.

Dnia 7go i 9go b. m. Lutego, naciągnęły tu przechodzące C. K. pułki piesze W. Xcia Würzburskiego i Weydenfelda.

Z Hamburga d. 11 *Lutego.*

Dany przez miaſto Hamburg przykład w ofiarowaniu Cesarzowi 100 zbroynych jeźdcow naśladowany ieſt z pośpiechem Piętnaście gminow składaiących powiaty Bergedorf, Wilhelmsburg i Ham, ofiarowały 30, miaſto Lubeka 15 jeźdcow wyſtawić. Urzędnicy rządowi ofiarowali doſtawić swoim kosztem 54 koni pod karabinierow. Trybunały sądowe czynią podobneż ofiary.

Hrabia Lauriſton, adjutant N. Cesarza i Króla i naczelny wodz obserwacyynego nad Elbą woyska, przyiechał wczoray w wieczor do miaſta naszego Dziś rano przyiął władze świeckie i woyskowe 32giey woyskowey dywizyi, iako też sztab i officerow ſtoiących w tem mieście korpusow. Naypierwsze ſtaranie obrocił potem na urządzenie i rozłożenie będących iuż tu i nadciągaiących woysk do obserwacyynego korpusu należących. Nay-większa czynność panuie w tem działaniu, którego zasady iuż założono, i sądzić można, iż na początku przyszłego miesiąca ten korpus będzie w ſtanie wyſtąpić w liniią.

Z Düsseldorfu d. 3 *Lutego.*

Po krotkiey przerwie działań woyskowych, którą iedynie zimna pora zrządziła, nadciagaią woyska z pośpiechem dla walczenia przeciw nieprzyiacielowi. Od tygodnia przechodzą tędy codziennie świeże woyska w naylepszym ſtanie, dla położenia końca poſtępom Rossyan. Wczoray przybyła tu 88 kohorta pierwszego wezwania, a dziś udała się w dalszą drogę.

Oczekuiemy tu kilku jenerałow Francuzkich. Dziś rano przybyła tu 3cia kohorta gwardyi narodowey.

Z Frankfortu d. 8 *Lutego.*

Dziś obchodzone tu były urodziny nayłaskawszego naszego Xcia.

Marszałkowie Xże Tarentu i Hrabia Gouvion St. Cyr przeiechali wczoray tędy od woyska do Paryża.

Jenerał dywizyi, Hrabia Souham, który dowodzi przednią strażą obserwacyynego nad Renem korpusu, przybył tu d. 5. Wszyscy officerowie woyska W. Xcia odwiedzili go onegday.

D. 3 przybyło tu 300 jeńcow Rossyyskich, pomiędzy któremi iest kilku officerow i ieden pułkownik.

Oprocz znaczney liczby kohort gwardyi narodowey pierwszego wezwania przechodzić tędy ma z Francyi do 5 Marca 30 battaliionow piechoty.

Z Bazylei d. 30 *Stycznia.*

Hrabia Gottorp, były Król Szwedzki, opuścił nasze miasto; mniemaią, iż uda się do Frankfortu albo do Wiednia. Chirurg, który go odwiedzał, otrzymał złotą tabakierę.

Kommissarze ligi Szwaycarskiey, którzy woyskową kapitulacyą z Francyą podpisali, otrzymali od N. Cesarza złote tabakiery z iego cyfrą. Prezydent teyże kommissyi, były Landman Wattewill, dostał z wizerunkiem tego Monarchy i bryłantami wysadzaną tabakierę.

Z Medyolanu d. 30 *Stycznia.*

Rządowa gazeta tuteysza zapełniona iest zawsze ofiarowaniami zbroynych jeźdcow, których powiaty i gminy dostawiaią. Bononia dostawia ich 40, Ceuta 14, Lugo 10, St. Giowanni 12, Ankona 20, Jesi 11, Faenza 16, Rawenna 11, Ferrara 12, Mantua 12, Belluno 6, Varese 4, Roweredo 7, Brescia 15, pierwsi kupcy Faenzy, Rawenny i Rimini oddzielnie od swoich gmin 6, trzeci pułk liniiowy 12, i t. d. Rada stanu daie 30 koni z rynsztunkiem, szkoła głowna Pawii 12, pułk dragonii Napoleona 10, woienni kommissarze królestwa 18, inżynierowie-jeografowie 6, izba rachunkowa 12, i t. d.

Do obserwacyynego korpusu Włoskiego, który zgromadza się pod Weroną, a nad którym ma dowodztwo Jenerał Bertrand, zaciągaią z rozkazu ministra woyny w Genui mularzow, cieślow, piekarzy, rzeźnikow, krawcow, szewcow, i t. d.

Z Berlina d. 15 *Lutego.*

N. Król zaszczycił z własnego natchnienia rezydenta swoiego przy Porcie Ottomańskiey, Szambelana Werther, orderem S. Jana.

Wczoray przeiechał tędy do Wrocławia Weymarski szambelan Rühl.

Przybył tu Cesarsko-Francuzki Jenerał dywizyi Edecu. Wyiechali stąd Jenerał Loison do Hamburga, a Reynaud do Brandeburga.

Kray utracił na d. 8 naystarszego z jenerałow swoich, wysłużonego Jenerała Kospoth, w 90 roku życia bez 3 tygodni. Służył on Królewsko-Pruskiemu domowi wiernie i z przychylnością przez 54 lat i doznawał aż do śmierci względow Monarchy.

Dnia 14	Lutego	1813	Stopnie	ciepła	† 4,
— 15	—	—	—		† 3, 2
— 16	—	—	—		† 3, 4
— 17	—	—	—		† 5, 0
— 18	—	—	—		† 9, 0
— 19	—	—	—		† 6, 6
— 20	—	—	—		† 8, 0

Dnia 22 i 23 Lutego 1813.
Cena zboż rożnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

	1. Zł.	gr.	2. Zł.	gr.	3. Zł.	gr.	4. Zł.	gr.
Korz: Przenicy	14	—	12	15	12	—	11	—
— Żyto	10	15	10	—	9	15	9	—
— Jęczmień	9	—	8	15	8	6	8	—
— Owsa	7	—	6	15	6	—	—	—
— Jagieł	27	—	26	—	22	—	—	—
— Grochu	18	—	17	—	16	—	—	—
— Rzepaku	—	—	—	—	—	—	—	—

DONIESIENIA.

Sąd Policyi poprawczey Obwodu Krakowskiego podaie ninieyszym do publiczney wiadomości opisanie osoby Stanisława Szczepanowskiego po dopełnioney w Hebdowie Departamencie Krakowskim kradzierzy zbiegłego bez żadnego zaświadczenia — tenże ieſt rodem z Sędziszowa Galicyi Auſtryackiey, dezerter od woyska Auſtryackiego, wzroſtu średniego, w sobie tuszy dobrey, twarzy pociągłey rumienney, nieco ospowatey pełney, nosa miernego, oczow ciemno piwnych, włosow na głowie ciemnoogniadych, podſtrzyżonych długo, takichże brwi, ciemno zaraſta, ale brodę i wąsy goli, lat ma 29 lub 30, mowi po polsku i nieco po niemiecku, dyalogiem pospolitwa, zabrał z sobą płaszcz sukienny ſtalowego koloru czyli prochowego ciemnego, surfraczek baiowy koloru glimaſtego, z guzikami smuklerskiey roboty takiegoż koloru, szpencer drelichowy w paseczki, czechczery drelichowe czyli sagatowe, surdut sukienny nowy koloru ciemnomakowego, z guzikami białemi metalowemi gładkiemi — takiegoż długie spodnie, także spodnie sukienne granatowe, kamizelkę sukienną granatową i drugą białą pikową, chuſtkę na szyie białą płocienną z znakiem M. D., i czarną iedwabną nową, magierkę wełnianą Krakowską nową białą, i kapelusz połkaſtorowy nowy okrągły z wysoką głową, botow porządnych cielęcych do woskowania par dwie ćwieczkami podbite — płachtę zgrzebną nową płotna surowego niepraną ieszcze. Ma oraz honor wezwać wszelkie tak cywilne iak i woyskowe władze, aby zbiega śledzić, poymać, i tu doſtawić raczyły. — W Krakowie dnia 17 Lutego 1813.

Jego Król. Xiąż. Mci Sąd Policyi Poprawczey Obwodu Krakowskiego.

Więckowski.

Urząd Wykonawczy przy Trybunale Handlowym Departamentow Krak. i Radom uwiadomia publiczność, iż na dniu 26 b. m. i r. o godzinie 9tey z rana, w domu pod Nr. 90 na Piasku przy Krakowie, przez publiczną Licytacyą sprzedawane będą rożne materyały budownicze, iako to: cegła, drzewo ſtragarzowe obrobione, bale sosnowe, &c. tudziez bryczka połkryta, woz kowany, siodło, parawany zelazne, suknie męzkie &c. — Maiący chęć kupna raczą się na oznaczonym mieyscu i czasie zgromadzić. — W Krakowie d. 16 Lutego 1813 roku.

Jan Kanty Fachinetty, Komornik Tryb Han. Dep. Krak. i Radom.

Hoffmann Chirurg Dentyſta, Operator i Bandażyſta, przyięty w wielu Akademiiach Chirurgii, robi wszelkie operacye sztuki swoiey, choćby te naytrudnieysze były, a nawet i takie, iakich się rzadko kto inny podeymuie. Wydał on był w r. 1783 rozprawę paragrafami ułożoną, a poźniey dzieło dokładne w 2 Tomach. U niego doſtać można, co potrzebne ieſt do leczenia bolu zębow bez wyrwania ich, chyba w oſtatniey potrzebie, tudzież tego wszyſtkiego, co służy do zachowania czyſtości i świeżości uſt, a szczególniey do wzmocnienia dziąseł i utwierdzenia ruszaiących się zębow. Ma także wszelkiego gatunku bandaże elaſtyczne z sprężynami Francuzkiemi gibkiemi i bardzo wygodnemi dla płci oboiey na wszelkie ruptury pępka i opadnienia macicy, tudzież lekarſtwo, które się powierzchownie przez 40 dni przykłada dla uleczenia ruptur w samym początku. Wprawia także za pomierną cenę nowe zęby, i ſtawia całe rzędy zębow tym, którzy żadnego nie maią, będąc opatrzonym doſtateczną ilością dobrego materyału z koni morskich i zębow naturalnych; wyymuie zły ząb, a natomiaſt ſtawia zdrowy, który się przyymuie i na całe życie utwierdza. — Zaſtać go można z rana od godziny 8mey do 12tey, po połudnju od 2giey do 5tey. Mieszka w ulicy Floryańskiey pod Nr. 537 u Siodlarza Rosberga. — Aże tu nie zabawi iak dni 15, uprasza przeto chcących iego wezwać rady, aby raczyli się niebawnie zgłaszać.— Tenże odbył iuż tu kilka szczęśliwych kuracyy i operacyy chirurgicznych na opuszczonych chorych.